

לחטא לפני רבוננו. הבינוני מקריב מן הצאן, משום שרצונו אינו גס בו כל כף לחטא. העני שלבו לא גס בו, רצונו נמוך מהפל, מקריב מאותו הקל מהפל. ונודעו הקרבנות שלהם לכלם, כל אחד ואחד לבדם, והקדוש ברוך הוא דן דינו של כל אחד ואחד במשקל ישר.

רבי אלעזר שאל את רבי שמעון אביו, אמר לו, הרי שנינו שעל שלשה חטאי העולם הרעב בא לעולם, וכל החטאים אינם נמצאים אלא רק בעשירים, משום שלבם גס בהם, ולא נמצאים בעניים. מה הדין? שהקדוש ברוך הוא יהרג את העניים ויעמיד את העשירים! שהרי מעכשו יוסיפו לחטא לפניו! אמר לו, יפה שאלת, והרי פרשוה החברים ואמרו, כשרוצה הקדוש ברוך הוא להפרע מהרשעים ולאבדם מן העולם, אזי נותן להם שלום ומשלים להם בכל.

אבר' בא וראה שכל בני העולם לא נמצאים קרובים למלך העליון, כפלים הללו שהוא משתמש בהם, ומי הם? (תהלים נה) לב נשבר ונדכה. (ישעיה נז) ואת דכא ושפל רוח. אלו הם כלי המלך. וכשנמצאת בצרת בעולם והרעב והדין מתחזקים על העניים, אזי בוכים וגועים לפני המלך, והקדוש ברוך הוא מקרב אותם יותר מהפל. זהו שכתוב (תהלים כב) פי לא בזה ולא שקץ ענות עני. ואז הקדוש ברוך הוא פוקד על מה בא הרעב לעולם. אוי לאותם הרשעים שגרמו לזה.

בשמתעורר המלך להשגיח בעולם על קולות העניים, הרחמן ציילנו מהם ומעלבונם, אז כתוב (שמות כב) שמוע אשמע צעקתו. שמוע אשמע - שתי פעמים,

דלביה חשיב יתיר למחטי קמיה מאריה. בינוני, מקריב מן הצאן, בגין דרעותיה לאו גס ביה כל כף למחטי. מסכנא דלביה לא גס ביה, רעותיה נמוך מפלא, מקריב מההוא קליל מפלא. ואשתמודען קרבניהון לכלהו, כל חד וחד בלחודייהו, וקודשא בריך הוא דאין דינא כל חד וחד במתקלא ישרה.

רבי אלעזר שאיל לרבי שמעון אבוהי, אמר ליה, הא תנינן דעל תלת חובי עלמא רעב בא לעולם, וכלהו חובי לא משתפחי אלא בעתירי, בגין דלבייהו גס בהו, ולא משתפחי במספני, מה דינא (דף ט' ע"א) הוא, דקודשא בריך הוא קטיל למספני, וקאים לעתירי, דהא מהשתא יוספון למחטי קמיה. אמר ליה יאות שאלת והא אוקמוה חבריאי ואמרו, פד בעא קדשא בריך הוא לאתפרעא מן רשיעאי ולאובדא להו מן עלמא, פדין יהיב להו שלום, ואשלים להו בכלא.

אבר' תא חזי, דכל בני עלמא לא משתפחיין קריבין למלכא עלאה, פאלין מאנין דאיהו אשתמש בהו. ומאן אינון. (תהלים נא) לב נשבר ונדכה. (ישעיה נז) ואת דכא ושפל רוח. אלין אינון מאני דמלכא. וכד אשתכח בצורת בעלמא, וכפנא ודינא אתתקף על מספני, פדין בכאן וגעאן קמי מלכא, וקודשא בריך הוא קריב לון יתיר מפלא, הדא הוא דכתיב, (תהלים כב) פי לא בזה ולא שקץ ענות עני. וכדין קדשא בריך הוא פקיד על מה אתיא כפנא לעלמא. ווי לאינון חייביא דגרמי האי.

בר אתער מלכא לאשגחא בעלמא על קלא דמספני, רחמנא לישזבן מנייהו, ומעולבנייהו, פדין פתיב, (שמות כב) שמוע

אז כתוב (שמות כב) שמוע אשמע צעקתו. שמוע אשמע - שתי פעמים,

אחת להשגיח על קולם, ואחת להפדע מאותם שגורמים להם את זה. זהו שכתוב ושמעתי כי חננן אני וחרה אפי וגו'. ולכן בשעה שרעב נמצא בעולם, או לאותם העשירים הרשעים, משום קולם של העניים לפני הקדוש ברוך הוא.

בא וראה שאותו קרבן של העני קל מהפל, משום שלבו שבור, ואף על גב שחושב לחטא, זה עובר ממנו, שהרי די לו בצערו ושל אנשי ביתו. ולכן כל קרבן וקרבן, כל אחד ואחד לבדו, כלם ידועים אצל הכהן.

מעשה באותו עשיר שהקריב לפני הכהן שני יונים. כשראה אותו הכהן, אמר לו, הקרבן הזה אינו שלך. הלך לביתו והיה עצוב. אמרו לו אחיו, למה אתה עצוב? אמר להם, שהכהן לא הקריב את קרבני. אמרו לו, ומה הוא? אמר להם, שני יונים. אמרו לו, והרי זה של עני, ולא שלך! שהרי כתוב, ואם דל הוא ואין ידו משגת וגו', אלא הקרבן קרבנך. אמר להם, ומה הוא? אמרו לו, שור אחד.

אמר להם, ומה כל כך חמורה מחשבת החטא? נדרתי שלא אעלה על לבי מחשבת חטא. משם והלאה מה עשה? כל יום התעסק בסחורה, ובלילה היה ישן. כשהתעורר, היה קורא לאחיו, ולמדו אותו דברי תורה, והיה לומד עד שיעלה היום, ונמצא שלמד תורה, והיו קוראים לו יהודה האחר. יום אחד פגש בו רבי ייסא סבא, והיה מפריש נכסיו, חצי לעניים וחצי לסחורה על הים עם אותם אנשים שפורשים לימים, והיה יושב ולומד תורה.

אשמע צעקתו. שמוע אשמע תרי זמני: חד לאשגחא בקליהון. וחד לאתפרעא מן אינון דגרמין לון האי. קדא הוא דכתיב, ושמעתי כי חננן אני וחרה אפי וגו'. ועל דא בשעתא דכפנא אשתכח בעלמא, ווי לאינון עתירי חייביא, בקליהון דמסכני לקמי קדשא בריך הוא.

תא חזי דההוא קרבנא דמסכנא, קליל (נ"א קריב) מפלא, בגין דלביה תביר, ואף על גב דחשיב למחטי, אתעבר מניה. דהא די ליה בצעריה, ודאינשי ביתיה. ועל דא כל קרבנא וקרבנא, כל חד וחד בלהודוי, אשתמודען פלהו לגבי כהנא.

עובדא בההוא עתירא, דקריב קמי כהנא תרין יונין, כד חמא ליה כהנא, אמר ליה, לאו דידך הוא האי קרבנא. אתא לביתיה והיה עצוב. אמרו ליה אחוי אמאי את עצוב. אמר להו, דלא קריב לי כהנא קרבנא דילי. אמרו ליה ומאי איהו. אמר להו תרין יונין. אמרו ליה, והא מן מסכנא איהו, ולא דידך. דהא כתיב, ואם דל הוא ואין ידו משגת וגו'. אלא קריב קרבנך. אמר להו מאי איהו. אמרו ליה חד תורא.

אמר להו, ומה כל כך חמירא מחשבה דחטאה. נדרנא, דלא אסלק על לבאי מחשבה דחטאה. מתמן ולהלאה מה עבד. כל יומא אשתדל בסחורתא, ובליליא הוה נאים, כד אתער, הוה קרי לאחוי, ואוליפו ליה מילי דאורייתא, והוה לעי עד דסליק יממא. ואשתכח דאוליף אורייתא, והוה קארי ליה יהודה אחרא. יומא חד איערע ביה רבי ייסא סבא, והוה פריש נכסוי, פלגו למסכני ופלגו לסחורתא על ימא, באינון גבריין פרישי ימין. והוה יתיב ולעי באורייתא.